

ИЗВЕШТАЈ

ОД РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ЕВАЛУАЦИЈАТА НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ – КИЧЕВО

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО БИТОЛА

ЗА ПЕРИОДОТ 2012/13-2015/16

СОДРЖИНА

1.ВОВЕД.....	3
1.1.МИСИЈА.....	3
1.2.СТРАТЕГИСКИ ЦЕЛИ.....	4
2.ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕДИНИЦАТА.....	5
2.1. СТУДИСКИ ПРОГРАМИ.....	6
2.2.НАСТАВНО-НАУЧЕН И СОРАБОТНИЧКИ КАДАР.....	8
2.3.НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ.....	11
2.4.СТУДЕНТИ.....	14
2.5.ПРОСТОРНИ И МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ.....	16
2.6.НАУЧНО- ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ.....	17
3.АНАЛИЗА НА ЦЕЛОКУПНОТО РАБОТЕЊЕ НА ЕДИНИЦАТА (SWOT ANALIZA).....	18
4.ЗАКЛУЧОК И ПРЕПОРАКИ	20
5.АКЦИОНЕН ПЛАН.....	22

1.ВОВЕД

Основна цел на процесот на самоевалуација е да го процени квалитетот на наставно-образовниот и научноистражувачки процес на првиот, вториот и третиот циклус студии на Правниот факултет Кичево со дисперзираните студии во Битола и Струга и врз основа на анализа и критична проценка на клучните елементи (студиски програми, наставно-научен и соработнички кадар, наставно-образовна дејност, научно-истражувачка работа, студенти, просторни и материјални ресурси, надворешна соработка и финансирање) како и со помош на SWOT анализата да се разоткријат силните и слабите страни на процесите со цел да се предложат мерки за нивно подобрување, релативизирање или целосно отстранување.

Процесот на самоевалуација е основа за проценка на позицијата на Правниот факултет во образовниот систем на Република Македонија (надворешна евалуација). На тој начин, овој процес добива карактер на динамична појдовна точка во континуираното зголемување на способноста на Правниот факултет за подобрување на конкурентноста, квалитетот и ефикасноста на наставно-образовниот процес, реализирање синергија помеѓу наставно-образовната и научно-истражувачката дејност и перманентното усовршување и унапредување на квалитетот на академскиот кадар.

Во текот на работењето комисијата за самоевалуација на Правниот факултет се соочи со определени потешкотии од објективна природа кои успешно беа надминати и се комплетирани потребните податоци за евалуацијата во посочениот период.

Пред се тоа се направи преку широко поставената мрежа на односи и сестраната размена на информации на релација: стручни служби, Деканат, наставници, соработници и студенти а врз основа на сопствените истражувања, критички и аналитички да ја вреднува сликата за состојбите во наставно-образовната, научно-истражувачката дејност, надворешната соработка, финансирањето и сл.

1.1.МИСИЈА

Правниот факултет – Кичево има мисија за достигнување на супериорноста, со приоритетна обврска: ориентацијата на своите студенти кон иднината. Она што факултетот го нуди на своите студенти е приликата која тие треба да ја препознаат и искористат од аспект на фактот дека правото побарува доживотно учење, вклучувајќи постојано образование, компјутерски вештини, комуникациски стратегии, етика, правосуден испит. Континуирано образование на високостручен кадар способен компетентно да решава проблеми да им излегува во пресрет на предизвиците на новиот

милениум. Само со труд и упорност се постигнува успех и се остварува целта која студентите ја имаат зацртано. Но, оваа цел може да се постигне само со заедничка работа на студентите и нивните професори и соработници од Правниот факултет.

1.2. СТРАТЕГИСКИ ЦЕЛИ

Стратегиските цели на Правниот факултет се изведени од определбата на Универзитетот „Св Климент Охридски“ кон кој факултетот припаѓа како интергративна единка, да биде високообразовна установа на која и припаѓа регионалната водечка улога во академскиот и научниот свет при што клучни зборови во водењето на универзитетската политика и стратегија се: современи, флексибилни студиски програми, транспарентна организациона структура, поддршка на нови иницијативи, акцент врз интернационализацијата (меѓународна соработка), спроведување на култура на квалитет во сите сфери од универзитетското делување.

Истовремено Правниот факултет континуирано работи на подобрување на наставните програми и нивно дополнување се со цел да се излезе во пресрет на потребите на студентите.

Факултетот прави напори за подигнување на степенот на мобилност на тековните и дипломираните студенти за зголемување на можностите за нивното формално и неформално дообразување, како и на наставниот и стручно-административниот кадар на Факултетот во функција на нивно стручно и научно усовршување;

Значаен сегмент се и напорите за унапредување на информираноста и промовирање на атрактивноста и конкурентноста на Факултетот за студенти од разни земји од светот и зајакнување на соработката со меѓународни институции од високото образование. Се прават напори за изнаоѓање разни форми и извори на дополнително финансирање на дејноста на Факултетот како од страна на државните фондови така и од страна на други извори на финансирање во земјата и странство, збогатување на издавачката дејност, објавени трудови на автори од Факултетот во странство, посебно во реномирани стручни списанија и континуирано надополнување на библиотечниот фонд со најсовремена стручна литература и периодика. Се работи и на постојано унапредување на просторните и материјалните ресурси и условите за студирање и работа на Факултетот.

Тргувајќи од поставените стратегиски цели, процесот на самоевалуација на Правниот факултет се прави токму во насока на проверка на реализацијата на истите во периодот од 15.09.2012 до 31.12.2016 година, со цел да послужи како платформа за квалитативен развој на наставно-образовната и научно-истражувачката дејност на Факултетот во идниот период.

2.ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕДИНИЦАТА

Правниот факултет како високообразовна единица влегува во составот на УКЛО од академската 2008/2009 година кога се запишува и првата генерација студенти кои своето студирање го реализираат во Кичево, каде е седиштето на Факултетот и во Битола на дисперзираните студии. Следната учебна година 2009/2010 започнаа со работа и дисперзираните студии во Струга. Во досегашното функционирање Правниот факултет покрај додипломските овозможува едукација на студенти на постдипломски студии во траење од една година на четири насоки (меѓународно, деловно, граѓанско и казнено право) како и на докторски студии од областа на меѓународното право и политика.

Студиските програми на додипломските и постдипломските студии се современи, прилагодени според Европскиот кредиттрансфер систем (ECTS), компатибилни со барањата на пазарот. Во согласност со измените во Законот за високо образование во учебната 2014/2015 година е овозможено студирање на тригодишни правни студии, по чие завршување студентите ќе можат да ја продолжат едукацијата на стручни или научни степени или пак да се вклучат во пазарот на труд.

Потребата од Правните студии во овој регион е евидентна бидејќи секоја година скоро во целост се пополнуваат предвидените квоти на студенти пред се на дисперзираните студии во Битола и Струга, додека во Кичево по големиот интерес во првите години по формирањето на факултетот сега има помал број на запишани студенти. Сепак нивниот број овозможува нормално реализирање на наставниот процес.

Со цел да се поттикне интересот на средношколците од Југозападниот регион за запишување на Правниот факултет наставниот кадар секоја година реализира посети на Центрите за средно образование во Кичево, Битола, Струга, Охрид, Дебар, Гостивар, Тетово, Ресен, Прилеп, Кавадарци и Неготино од каде се нашите потенцијални студенти и ги информира за наставната програма и можностите кои ги нуди оваа високо образовна институција.

Во поглед на реализацијата на дополнителните активности на студентите (практичната работа) Правниот факултет има воспоставено соработка со сите судови во споменатите градови (основни и апелациони) со цел да овозможи реализација на практичната настава како задолжителен дел од наставниот процес. Таа се реализира со извесни потешкотии поради големиот број на студенти.

2.1. СТУДИСКИ ПРОГРАМИ

Основна дејност на Правниот факултет како единица на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола е наставно-образовната дејност. Тоа е експлицитно содржано во сите документи (визија, мисија, стратемиски план, акт за основаеи др.) кои даваат основа за правците на делување и развој на Правниот факултет. Следствено, оценувањето на наставно-образовната дејност е важен дел при процесот на самоевалуација на Факултетот, за да се овозможи унапредување на основниот процес - образование на студентите следејќи ги најновите трендови на правните факултети во светот и подготвувајќи ги студентите во целост да одговорат на потребите на македонското стопанство и јавниот сектор.

Евалуацијата на наставно-образовната дејност тргнува од основната рамка, т.е. системот на образование. Системот на образование на Правниот факултет е таков што наставата се организира во три циклуси на образование и тоа – прв циклус во траење од четири години (најмалку 240 кредити), втор циклус (една или две години и следствено 60 или 120 кредити) и трет циклус на студии (60 кредити). Сите студиски програми се акредитирани и се во согласност со важечките законски решенија во Република Македонија.

Во рамки на првиот циклус егзистира студиската програма за Правни студии во која е присутен напор за постојано иновирање и користење на позитивните искуства од соодветните студиски програми присутни на реномираните странски универзитети.

Иако Факултетот е основан во не толку далечната учебна 2008/2009 година сепак се забележува интенцијата за воведување промени и дополнувања на наставните содржини во согласност со пројавените потреби. Последното реформирање е евидентирано во академската 2014/2015 година. Со овие измени досегашниот начин на студирање во осум семестри се замени со шест семестри.

Овој принцип на воедначеност е присутен и во вкупниот фонд на часови кој изнесува 1500 и за задолжителните и за изборните предмети при што планираниот фонд на часови е распределен на задолжителните предавања и вежби, часови за консултации и самостојно учење на студентите.

Кај сите предметни програми без разлика дали се задолжителни или изборни студентите имаат јасно наведена основна и дополнителна литература која можат да ја користат во учењето.

Во вториот циклус егзистираат четири едногодишни студиски програми. Кај студиските програми од втор циклус посебно е нагласена тенденцијата за нивно континуирано

усовршување и реформирање со цел доведување во состојба на компатибилност со соодветните студии во светот. Препознаена е потребата од континуиран трансфер на знаења и користење на позитивните искуства од соодветните студиски програми на реномираните странски универзитети.

Сите програми поседуваат прецизно дефинирани цели. Во тој контекст основната интенција е обезбедување на студентот со знаења, способности и вештини, како и создавање подлога за критичко преиспитување на реалноста. Во оваа смисла, одделните студиски програми имаат за цел унапредување на знаењето и зајакнување на аналитичките способности на студентите заради нивна поголема ефикасност во работењето во правните професии. Освен тоа, сите студиски програми како своја цел имаат развивање способност за критичка анализа, како и инспирирање на студентите за истражување.

Вкупниот број семестри предвидени со секоја од едногодишните студиски програми на вториот циклус изнесува два.

Соодносот на задолжителните, изборните и општо образовните предмети е во рамките на позитивните законски норми и се движи во интервалот 60:30:10

Секоја предметна програма на вториот циклус (задолжителна или изборна) поседува јасно наведена основна и дополнителна литература.

Во третиот циклус егзистира само една студиска програма. Како нова единка на Универзитетот Правниот факултет успеа во краток рок да обезбеди кадар за реализирање на трет циклус студии во областа на Меѓународното право и политика со што на своите студенти им овозможи комплетирање на научниот процес на нашиот факултет во целост (додипломски, постдипломски и докторски студии). Основната цел беше развивање аналитички и научно-истражувачки способности на студентите и поттикнување на нивниот критички однос кон постојните модели и знаења и способност за синтеза на стекнатите сознанија.

Вкупниот број на семестри на оваа студиска програма е шест при што се внимава на позитивните законски прописи во поглед на вкупниот фонд на часови по задолжителни и изборни предмети.

Кај сите предметни програми (задолжителни и изборни) јасно е наведена задолжителната и дополнителната литература.

2.2. НАСТАВНО-НАУЧЕН И СОРАБОТНИЧКИ КАДАР

Наставен кадар на првиот циклус на студии

На Правниот факултет наставата ја реализираат вкупно 29 наставници и соработници (18 мажи и 11 жени) со следните звања: 4 редовни професори, 9 вонредни професори, 8 доценти, 2 лектори, 3 соработници и 3 помлади соработници. Соработниците и помладите соработници се запишани на докторски студии. Од вкупниот број наставници и соработници, сите се вработени со полно работно време. Помош во реализацијата на наставниот процес обезбедуваат и професори од другите единици на Универзитетот и факултети со кои УКЛЮ има воспоставена соработка по претходно добиена согласност од нивните матични високообразовни институции.

Редовните професори се со просечна возраст од 57 години, вонредните професори се со просечна возраст од 42,5 година, доцентите се со просечна возраст од 40,3 години а соработниците се со просечна возраст од 29 години. Во периодот на самоevaluација бројот на наставници и соработници постојано е со тенденција на зголемување. Во 2012/13 година во реализација на наставниот процес учествувале 11 наставници, во 2013/14 – 14 наставници а во 2015/16 – 21 наставник. Паралелно тече процесот на унапредување на соработничкиот кадар со нивен избор во доценти и прием на нови соработници (помлади асистенти и асистенти).

На Правниот факултет во период за кој се изготвува извештајот активни се:

1283 студенти во учебната 2012/13 година;

1080 студенти во учебната 2013/14 година;

1052 студенти во учебната 2014/15 година

864 студенти во учебната 2015/2016 година, во зимскиот семестар, на четирите години на првиот циклус на студии.

Соодносот на број на студенти на еден наставник сразмерно се намалува како што се реализираат новите вработувања. Па така во 2012/13 еден наставник работи со 107 студенти, во 2013/14 еден наставник има 77,1 студенти, во 2014/15 еден наставник работи со 52,6 студенти а во 2015/16 еден наставник работи со 41.1 студент.

Сепак овие проценти не се реален одраз на ангажираноста на наставниците бидејќи таа реално е поголема кај задолжителните предмети и кај предметите во прва и втора студиска година додека во повисоките студиски години таа реално се намалува. Со оглед на тоа што возрасната структура на вработените е релативно ниска Правниот факултет не се соочува со проблем на недостаток на наставен кадар во наредниот среднорочен период.

Сепак мора да се потенцира дека големиот обем на наставни активности, проследени со административните обврски кои произлегуваат од наставата, во голем дел го апсорбираат работното време на наставниот и соработничкиот кадар и оневозможуваат нивна доволна посветеност на истражувањето. Истражувањето не само што треба да е составен дел, туку во последно време е круцијален дел од работа на универзитетските професори на кое се инсистира во голема мера особено при изборите и унапредувањата во повисоки звања.

Специфика на Правниот факултет е што наставата редовно се одвива во матичниот факултет во Кичево но паралелно таа тече и во дисперзираните објекти во Битола и Струга поради што наставниот кадар и соработниците во текот на целата работна недела имаат ангажман. Оние кои се вклучени на вториот и третиот циклус се ангажирани и во периодот на викендите.

Според искажувањето на наставничкиот и соработничкиот кадар на Правниот факултет во просек само 25-30% од работното време успеваат да го посветат на истражување, а остатокот од работното време отпаѓа во најголем дел (над 50%) на наставни активности и на административни обврски (од 10 до 20%).

Факултетот засега не успева да обезбеди финансиски и материјални стимули за вработените за да го поттикне и мотивира нивното научно и истражувачко љубопитство и објавувањето на резултатите од истото, и генерално научно-истражувачкиот ангажман е исклучиво оставен во сопствена реализација на наставниот и соработничкиот кадар во рамките на нивните финансиски можности.

Наставен кадар на втор циклус на студии

Во реализацијата на наставно-образовниот и научно-истражувачкиот процес на вториот циклус студии на Правниот факултет е ангажиран поголемиот дел од наставничкиот кадар на факултетот. Со оглед на структурата на наставничкиот кадар кој во најголема мерка е составен од доценти поголем дел од нив се вклучени во наставата. Секако солиден дел од наставниот и научно-истражувачкиот процес го изведуваат редовните и вонредните професори од редовите на факултетот и од другите единици на Универзитетот „Св Климент Охридски“. Тоа може да се протолкува на начин дека факултетот му придава големо значење и има сериозен пристап спрема овој дел од своите активности и затоа повеќе се потпира на реномирани наставници, избрани во највисокото звање, со големо искуство во едукативниот и научно-истражувачкиот процес.

Од друга страна можеби со поголема вклученост на помладите професори во овој процес се овозможува додавање дополнителна вредност во наставата и истражувањата на вториот циклус преку иновативноста, современоста во пристапите на изведување на наставата, како и преку пренесување на посвежите искуства собрани од студиските престои на странски универзитети низ кои се почесто поминуваат сите помлади кадри.

Она што би можело да се претстави како можност на Правниот факултет во иднина е поголема вклученост на визитинг професори од реномирани и партнерски високообразовни институции од странство во изведување на наставата и вежбите пред се на вториот и третиот циклус на студии што не го исклучува и нивниот ангажман на првиот циклус студии.

Во таа насока како воочена слабост на факултетот е што учеството на нашите наставници и соработници во универзитетски средини надвор од нашата земја преку изведување на настава, истражување, или преку програми на мобилност во годините за кои се изготвува извештајот (2012/13, 2013/14, 2014/2015, 2015/16) сè е уште недоволна.

Повремено има гостување на предавачи од јавниот и невладиниот сектор кои го пренесуваат своето сопствено искуство на теми релевантни за предметните содржини но тоа треба да се интензивира и охрабрува како иницијатива.

Наставен кадар на третиот циклус студии

Искуството на Правниот факултет на третиот циклус е најмало бидејќи студиите се штотуку формирани и постои само една насока на Меѓународно право и политика на која студираат шест студенти –докторанти. Дел од нив се студенти кои своето додипломско и постдипломско студирање го оформиле на нашиот Факултет што зборува за нивната доверба во квалитетот на наставните содржини и кадарот кој ја реализира наставно-научната програма.

Сепак на овој циклус потребна е институционална подршка и обезбедување на ментори за да може непречено да продолжи третиот циклус студии и истиот да се прошири на поголем број студиски програми.

2.3. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Прв циклус на студии

На факултетот се применуваат различни начини, облици, методи и технологии во наставно-образовниот процес. Резултатите од спроведеното истражување покажуваат дека кај методите во наставно-образовниот процес со најголем процент учествуваат класичните предавања (од 45% до 50%). Интерактивната настава најчесто се реализира во рамки на вежбите со студенти и таа е застапена со 30% а останатите активности се во делот на изработка на семинарски работи и проектни задачи. Наше мислење е дека кај предметите каде што наставните програми го дозволуваат тоа, има место за зголемување на учеството на интерактивните методи на настава и поголемо учество од страна на домашни и меѓународни експерти за различни проблематики.

Во наставно-образовната дејност на Правниот факултет од неговото основање се користат современите информациско-комуникациски технологии (ИКТ). Примената на проектори, компјутери со софтверска поддршка е таква што тие современи технологии се нудат како опција во сите предавални со кои располагаме во рамките на трите објекти на факултетот (Кичево, Битола и Струга). Нивната искористеност односно примена на современите технологии (компјутери, софтверска поддршка, информациона база и др) е максимална во согласност со потребите на наставниот кадар и на студентите.

Во рамките на обврските кои произлегуваат од Законот за високо образование се прават напори да профункционира во целост внесување на потребните податоци во електронски индекс, меѓутоа во извештајниот период тоа се реализира со помош на административна поддршка на стручно лице (информатичар) преку кој наставниците ги дистрибуираат информациите до студентите на официјалната веб- страна на факултетот.

Наставно-образовната дејност главно се реализира со наставниот и соработничкиот кадар на факултетот. Сепак, во согласност со законските прописи онаму каде има неопходна потреба се ангажираат наставници од другите единици на УКЛО или од други факултети со кои Универзитетот има воспоставено соработка.

Факултетот како заложба во наредниот период прави напори да воспостави поголема соработка со јавните институции каде нашите студенти би нашле свој работен ангажман по дипломирањето, но потребна е поголема соработка и со приватниот сектор каде исто така има потенцијал за соработка.

Заклучок кој би следел е дека реализирање на наставата со надворешна соработка е императив не само заради задоволување на законските барања, туку пред се заради подобрување на наставните содржини, нивно актуелизирање и осовременување.

Поврзувањето со јавниот сектор и стопанството на овој начин може да значи многу и за идните дипломирани правници кои би ги виделе своите шанси за почетоци на сопствената кариера. На овој план треба многу да се работи и тоа би требало да биде приоритет на раководството на факултетот.

Проверката на знаењата на студентите се одвива преку следниве форми – колоквиуми, т.е. два писмени испити (како облик на континуирана проверка на знаењата), како и завршен испит доколку некој од колоквиумите не е успешно положен. Подетално оваа материја е уредена со Одлуката за начинот, условите и роковите на континуираното и завршното оценување на студентите од прв и втор циклус студии на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола.

Иако е потребно на почетокот на учебната година да се истакнува календар со рокови за полагање на колоквиумите (т.н. колоквиумски недели) и рокови за завршните испити сепак со овие обврски се доцни и тие се објавуваат неколку недели пред нивната реализација. Ова е еден од лоцираните недостатоци од страна на студентите кој треба да биде надминат што поскоро.

Главно, проверката на знаењата до сега е преку писмени испити. Мал дел од испитувањата на студентите е по усмен пат и тоа пред се поради индивидуалниот ангажман на некои од професорите. Нашата самоевалуација поврзана со оваа тема покажа дека има различни предлози за подобрување на состојбата. Така, како добри страни на континуираната проверка на знаењето се истакнуваат: континуитет во учењето, флексибилност кај организацијата и ефикасност во оценувањето. Сепак, се предлага усмено спроведување на колквиумите/испитите или писмени есејски прашања, воведување завршен испит и почитување на автономијата на наставниците при реализација на оценувањето. Ова се наложува како потреба и за идниот ангажман на студентите кои по дипломирањето ќе се занимаваат со професии каде покрај писменото изразување е важно и усното презентирање на фактите (адвокати, судии и сл).

Предмет на самоевалуацијата беше и оценката за тоа во колкав дел завршниот испит (дипломската работа) претпоставува апликација на теоријата и примена на знаењата во практиката (примери, анализи) и придонесува за оформување на стручниот профил. Генералниот став е дека дипломската работа значително придонесува за оформување на стручниот профил. На ова прашање се добиени многу коментари кои што можат да послужат во процесот на подобрување на квалитетот на завршниот испит. Така, дипломските се од одреден предмет и се бранат пред комисија од двајца наставници и еден соработник а посебно се истакнува значењето на менторите за почести консултации околу темата. Коментарите се во насока на тоа дека студентите треба добро да ја познаваат теоретската позадина на темата, но и да можат да направат анализа на реален проблем. Се истакнува проблемот за тоа дека за посериозни истражувања се потребни неколку месеци и други ресурси, вклучително и материјални, а со нив просечниот студент

не располага или нема извори до кои може да се обрати за покривање на трошоците. Заради вакви проблеми, како и заради тоа што дипломирањето се очекува да заврши во краток рок по положувањето на последниот испит, дипломските работи не ретко се сведуваат на формалност.

Се евалуираше и видот и степенот на вештините со кои студентот се оспособува во текот на студиите со критички осврт или предлог за подобрување на истите. Иако стекнувањето на меките вештини главно само неформално е застапено, има можности тоа и да се подобри и тоа преку активно учество во наставата, тимска изработка на проекти/студии на случај како и тимска презентација и одбрана на истите при што ќе се оценува не само содржината на презентацијата туку и начинот и квалитетот на самото презентирање.

Втор циклус на студии

Вториот циклус на студии е дел од континуираната наставно-образовна дејност на Правниот факултет. Согласно спроведеното истражување и анализа на програмите на вториот циклус на студии се применуваат неколку методи и технологии во наставно-образовниот процес. Класичните предавања учествуваат со 50 % (при што ова се однесува на сите студиски програми: деловно, граѓанско, казнено и меѓународно право). Остатокот од активностите се насочени кон интерактивна настава и работа во тим (30% односно 20%).

Континуираната проверка на знаењата (колоквиуми) не се применува на вториот циклус но усмениот начин на испитување е исто така значително застапен, како и задолжителната изработка на пристапни трудови кај одреден број предметни програми. Се потенцира потребата на избор на практични теми од деловната практика како теми за овие трудови. Развивањето на меките вештини е поттикнато со тоа што студентите имаат јавни презентации, како и потреба да работат во тимови, тимски да настапуваат и да работат на проектни задачи кои се доделуваат од страна на предметните професори.

Магистерските трудови многу придонесуваат во оформување на профилот на студентите на втор циклус на студии. Процесот на пријавување, изработка и одбрана на магистерските трудови е регулиран со актите на Факултетот и се поттикнуваат теми каде што магистрантите обработуваат научни теми кои задолжително имаат истражувачки процес при што големо внимание се обрнува на правилната методолошка разработка на магистерскиот труд.

2.4.СТУДЕНТИ

Бројот на новозапишани студенти на првиот циклус студии на Правниот факултет во текот на последните три учебни години помал од предвидената квота со Конкурсот на Универзитетот

Тој изнесува:

-293 во учебната 2012/13;

- 415 во учебната 2013/14;

- 285 во учебната 2014/15 ;

- 176 во учебната 2015/2016 година.

Што се однесува до бројот на испишани студенти во истиот временски период, немаме точен податок (нема направено статистичко истражување) но според информациите на службата за студентски прашања која е во непосреден контакт со студентите се забележува тренд на испишување на определен број студенти во последната година од Дисперзираните студии во Битола додека во Кичево и Струга ваквата појава е минимална. Причините за испишување на студенти не се докрај расветлени, така што Факултетот има потреба од сериозна анализа за нивно откривање бидејќи станува збор за појава која е специфика во дисперзираните студии во Битола каде е и најголемиот број на запишани студенти.

Бројот на активни студенти на вториот циклус студии (едногодишни) во набљудуваниот период е 168 на сите четири студиски програми. Нема податок за испишани студенти на втор циклус но постои појава кај некои студенти по завршување на полагањето на испитите да не тече постапката за изработка на магистерскиот труд во предвидените рокови. И за ова не е направено истражување како би се лоцирале причините за ваквата појава.

Во однос на третиот циклус студии, со оглед на фактот дека новиот концепт на докторски студии за прв пат беше воведен во учебната 2014/15 година и истиот сеуште не е заокружен, евалуацијата на третиот циклус на студии неможеше целосно да се направи поради непостоење на соодветна информациона база на податоци за проценка на основните елементи на процесите. Оттаму не бевме ни во состојба целосно да ги согледаме и процениме ефектите од неговото спроведување.

Резултати од спроведено анкетаирање:

Почнувајќи од 2012 година, на Правниот Факултет се воспостави редовна практика на учество на студентите во оценувањето на квалитетот на наставно-образовниот процес. Во учебната 2014/2015 година оценувањето на односот на академскиот кадар на Правниот

факултет – Кичево во остварувањето на наставно-образовната дејност беше извршено со помош на нов анкетен прашалник кој е унифициран за сите факултети во рамките на УКЛО.

Со цел да се добијат пообјективни резултати, Комисијата за анкетање ја спроведе анкетата во рамките на одржување на вториот колоквиум на случаен примерок на студенти присутни на полагањата.

По обработката на податоците од 4476 анкетни ливчиња добиени се следниве резултати:

Дека наставната програмата е современа и атрактивна и овозможува стекнување на соодветни знаења и вештини од страна на студентите добиена е средна оценка 3,7 (на скалата од 1-5) при што со истата оценка е вреднувана структурата на студиската програма (задолжителни и изборни предмети) односно дали таа е во согласност со целиот профил и дали програмата овозможува стекнување применливи (апликативни) знаења.

Во врска со организација на наставата и процесот на валоризација на наученото преку колоквиуми и испити со оценка 3,5 студентите сметаат дека тоа се прави на соодветен начин во согласност со ЕКТС системот на оценување.

Најслабо е оцената застапеноста на практична настава и нејзиниот квалитет со 2,1 односно 2,3.

Анкетните ливчиња имаа структурирани прашања наменети да се дознае дали е на потребното ниво информираноста на студентите при што на ова прашање оцената од испитаниците е 3,3. Иста таква оценка е добиена за административната поддршка.

Проблем се просторните услови посебно во дисперзираните објекти во Битола и Струга бидејќи задоволство од нив е оценето со 2,4 а техничката опременост е со оценка 2,6 .

Втората анкета беше спроведена со цел да се дознае односот на академскиот наставен кадар во остварувањето на наставно-едукативната работа и нивниот на квалитет во реализирање на предавањата.

Просечната оценка за наставниците е 4,34 на скалата од 1-5 што покажува дека работењето на наставниот кадар е оценето како солидно.

2.5.ПРОСТОРНИ И МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ

Вкупниот простор наменет за изведување наставна и истражувачка дејност (предавални, кабинети за наставен кадар, простории за службата за студентски прашања, читална, библиотека) опфаќа површина од 3300 m² , Факултетот во својата библиотека во трите града располага со повеќе од 7000 наслови прибрани од формирањето на Факултетот до денес од кои најголем дел се наслови кои факултетот ги има добиено во рамките на проектот: „Превод на 1000 стручни и научни книги и учебници од кои се учи на врвните и најреномираните универзитети во САД и Англија, а од областа на правото во Франција и Германија“. Дел од книгите се донација од Правниот факултет „Јустинијан Први “ при УКИМ од Скопје како и донации од професори на факултетот од нивните лични библиотеки.

Како недостаток кој е посочен од страна на студентите е немањето на читална (во дисперзираните објекти во Струга и Битола) каде би можеле да ја користат литературата која им е потребна но тоа се компензира со издавањето на книгите надвор од библиотеката преку соодветно регистрирање за позајмените книги.

Службата за студентски прашања на Факултетот е лоцирана на простор доволен за нивните потреби (во Кичево и Струга)а евидентен е проблем со просторот во Битола.

Во службата за студентски прашања за сите циклуси на студии се вработени 7 лица кои благодарение на компјутеризираната евиденција и соодветниот софтвер, успеваат да одговорат на задачите.

Двајца вработени се во Кичево, тројца во Битола и двајца во Струга.

2.6. НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Бројот на трудови, наставна литература и други потребни учебници од наставниот кадар на Правниот факултет, вклучен во прв и втор циклус на студии, е на солидно ниво и укажува на плодна активност која има тенденција на значително зголемување во последниот период.

Факултетот во извештајниот период започна со вклучување во базите на податоци од каде може да се извлече заклучок дали постои цитираност на академскиот кадар од други автори и колкава е таа.

Академскиот кадар на Правниот факултет со трудови учествувал на конференции и научни собири, од кои најголем дел од нив меѓународни. Позитивно за единицата се и големиот број на трудови објавени во научни списанија и другите трудови и публикации. Со оваа активност допринесено е за меѓународна популаризација на факултетот.

Недостаток кој е евидентиран и треба да се надмине е неучеството на наставниот академски кадар во научно истражувачки и апликативни проекти од национално и меѓународно значење како и на проекти од типот на ТЕМПУС и ФАРЕ програмите.

По прашањето за вклученоста на студентите во научно-истражувачки проекти а поаѓајќи од фактот дека и наставниот кадар нема доволен ангажман, јасно е дека со право најголем дел од студентите сметаат дека истото не е доволно застапено. Нашето размислување е дека ова е од круцијално значење за секој студент кој ќе го напушти Правниот факултет како дипломиран правник и затоа треба да се зголеми вклученоста на студентите во секакви проекти кои ќе им помогнат да се стекнат со практично знаење кое ќе можат да го применат на работното место.

3.АНАЛИЗА НА ЦЕЛОКУПНОТО РАБОТЕЊЕ НА ЕДИНИЦАТА (SWOT ANALIZA)

3.1.ПРЕДНОСТИ (STRENGTHS)

- Компетентен наставно-научен кадар;
- Современи студиски програми на трите циклуси;
- Континуирано висок и релативно стабилен интерес за студирање на факултетот;
- Солидни просторно-технички и материјални услови;

3.2.СЛАБОСТИ (WEAKNESSES)

- Нерамномерно оптоварен наставно-научен кадар;
- Недоволна ангажман за склучување на договори за соработка за конкретни активности (мобилност на вработени и студенти, заеднички проекти, истражувања или организирање на заеднички студии);
- Недоволна ангажираност на реномирани наставници од странски универзитети во наставно-научниот процес;
- Недоволна поврзаност на Факултетот со соодветни информациона бази на научни и стручни трудови;
- Отсуство на студиски програми на англиски јазик;
- Недоволен број на атрактивни програми за континуирано и доживотно образование;
- Недоволна или делумна вклученост на студентите и дипломираните во научните истражувања.

3.3.МОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)

- Брзите и динамични општествени потреби наметнуваат и истовремено овозможуваат почести приспособувања на постојната мисија на Факултетот;
- Заинтересираност за интензивирање на соработката со претставници на локалните и државните институции и стопанството во делот на приспособување на студиските програми на нивните актуелни потреби, како и во осмислување на програми за доживотно образование;

- Предлози за продлабочување на официјалната соработка која ја има Факултетот со голем број реномирани странски универзитети и факултети преку конкретни взаемни активности;
- Заинтересираност на студентите при изработката на дипломските и магистерските трудови да се фокусираат кон конкретни практични истражувања и имплементирање на усвоените теориски знаења;

3.4.ОГРАНИЧУВАЊА (THREATS)

- Недоволно финансирање на научно-истражувачката работа;
- Неповолната економска ситуација во земјата во отсуство на алтернативни можности за финансирање го чинат скапо студирањето на втор и трет циклус студии;
- Рестриктивната политика на Владата како во доменот на признавањето и финансирањето на реалната цена на чинење на студентот, така и во доменот на покривањето на делот од трошоците што по дефиниција влегуваат во категоријата на буџетски трошоци (посебно за дисперзираните студии);
- Појава на нелојална конкуренција;
- Неконзистентност на високообразовните политики и чести законски промени кои не се засновани на долгорочна стратегија за развој на високото образование;

4.ЗАКЛУЧОК и ПРЕДЛОЗИ

Процесот на самоевалуација на позицијата на Правниот факултет во образовниот систем на Република Македонија, како дел од УКЛО, се спроведе во рамките на истражувачка процедура во која јасно се искристализираа следниве фази:

- Утврдување на состојбата чија што вистинитост се темели на факти а заради поголема прецизност на исказите се користеа објективни критериуми (параметри);
- Утврдување на причините за состојбите со цел да се предложат мерки за нивно подобрување.

Спроведената SWOT- анализа е базата на кој се надоградуваат предложените мерки за подобрување на квалитативните перформанси на Факултетот. При тоа, компаративните предности на Правниот факултет се огледаат во континуираниот развој и усовршување на неговата лидерска позиција во образовниот систем на Република Македонија, посебно во југозападниот дел на земјата од каде гравитираат најголем дел од студентите.

За izdelување се сегментите на квалитетот на наставно-образовниот кадар, современите студиски програми, препознатливоста на дејноста на националниот и регионалниот пазар, високиот и релативно стабилен интерес за студирање на Факултетот, релативно поволните просторно-технички и материјални услови и др.

На тој начин Правниот факултет ја извршува својата општествена функција и придонесува во напредокот на целокупниот универзитетски систем.

Во насока на надоградување на динамичната погонска сила на Факултетот треба да се работи на отстранување на одделните проблеми. Мерките кои што треба да се реализираат се однесуваат на надминување на недостатоците и се во насока на:

- Унапредување на Правилникот за стручно усовршување со цел поголема валоризација на меѓународната активност на наставно-образовниот кадар заради негова поинтензивна присутност на регионалната и меѓународната сцена;
- Насочување на наставно научниот кадар за објавување на научни трудови во списанија во референтни индексирани бази предвидени во согласност со Законот за високо образование;

- Изработка на стратегија и политика на соработка на меѓународен план (активирање на склучените меѓународни договори и конкретизирање на активности за нивна реализација со цел да се развијат линкови на регионален и меѓународен план);
- Формирање одделение за меѓународна мобилност и Центар за кариера кои би се грижеле за спроведување на политиките на меѓународната мобилност;
- Организирање активности кои ќе ги одржуваат и ефектуираат соработките со локалните самоуправи, јавните претпријатија и бизнис заедницата со цел поголема мобилност на студентите (практична настава, студиски престои, стипендии, вработувања) ;
- Активирање на потенцијалните алатки за перманентно и доживотно образование;
- Формирање модул во кој студентите ќе можат да посетуваат настава на англиски јазик и во тој контекст организирање и развој на план за меѓународна промоција на Правниот факултет;
- Формирање одделение за обука и развој на кадри заради зајакнување на административните капацитети на Факултетот во насока на поголема стручност и професионалност во извршување на работата.

5. АКЦИОНЕН ПЛАН

Реден број	Планирана активност	Период на реализација	Реализатор
1	Унапредување и усовршување на наставниот процес.	Тековно во академската година	Наставници и соработници
2	Поголема посетеност на институциите, канцелариите и организациите, каде се нудат услуги од нашата област,	Тековно во академска година	Наставници и соработници
3	Покани до професионалци и практичари да држат предавања или вежби во рамки на нашите наставни програми.	Тековно во академска година	Судии, адвокати, нотари, извршители од подрачјето каде ПФК реализира наставен процес
4	Издавање на меѓународно научно списание.	Еднаш во текот на академска година	Уредувачки одбор од ПФК и Меѓународен програмски комитет
5	Организирање на меѓународна научна конференција	Еднаш во текот на академска година	Организациски одбор на ПФК и Меѓународен програмски комитет
6	Организирање на меѓународен научен собир	перманентно	Организациски одбори на ПФК
7	Обуки, школи и курсеви во областа на правните, политичките, економските и другите сродни науки.	Академска година	Наставен кадар на ПФК
8	Формирање на Центар за истражување	Перманентно	Раководител на центарот и Проектни тимови составени од наставници и соработници на ПФК
9	Правна клиника	перманентно	Координатор на клиника, наставници,

			соработници и членови на еснафски здруженија (адвокати, нотари, судии, извршители)
10	Центар за издаваштво	перманентно	Раководител на центарот и Деканатска управа

Кичево

25.04.2017

Комисија за самоевалуација:

Доц д-р Светлана Вељановска – претседател с.р.

Проф д-р Ѓорѓи Тоновски – член с.р.

Доц д-р Елена Тиловска Кечеџи – член с.р.

Доц д-р Дејан Витански – член с.р.

Доц д-р Саша Дукоски – член с.р.

Доц д-р Елизабета Тошева – член с.р.

Студент Александар Велески – член с.р.